

Ainevaldkond	Sotsiaalsed - ajalugu
Kursuse nimetus	ARHEOLOOGIA
Eelduskursused	Puuduvad
Lõimumine	Arheoloogia hõlmab erinevaid teadusharusid, kasutades nii loodusteaduslikke kui ka humanitaaria ja sotsiaalvaldkonna meetodeid info saamiseks. Laboratoorne arheoloogia seostub keemiaga, materjaliteadusega jms. Arheoloogi jaoks on oluline teada, kuidas materjal reageerib pinnases. Näiteks, kuidas mõjutab puitu niiskest keskkonnast (nt soost) väljavõtmine ja kuidas seda konserveerida. Lisaks tutvustan erinevaid loodusteaduslikke meetodeid, mida arheoloogias kasutatakse, näiteks õietolmu- ja süsinikanalüüs, aga käsitleme ka DNA, lipiidide ja isotoopanalüüse. Eksperimentaalarheoloogias tehakse koostööd loodusteadustega, näiteks Rõuge muinasmajas talvel kütmine korstnata elamus, kuidas muutub suitsupiir ja millest see on tingitud. Arheoloogia baasteadmised aitavad õpilasel mõista, kuidas faktid nn tekivad ajaloo õppeainesse ja selgitada migratsiooni ja geograafiliste olude mõju inimühiskonna kujunemisele ja eksisteerimisele.
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi, sh 1) kolm päeva auditoorset tööd 2) üks õppekäik 3) ühel päeval iseseisvalt kodutööde tegemine ja üleslaadimine Vastavalt oludele võib kursus muutuda veebipõhiseks (virtuaaltuurid, -loengud jms) 1) 03.03.2025 auditoorne loeng, seminar ja rühmatööd 2) 04.03.2025 auditoorne loeng, seminar ja rühmatöö 3) 05.03.2025 auditoorne loeng, seminar ja rühmatöö 4) 06.03.2025 õppekäik (võimalusel - päev võib muutuda - vastavalt sellele, kuidas arheoloogia labor Tartus meid vastu saab võtta) 5) 07.03.2025 kursuse kokkuvõtvate iseseisvate tööde tegemine ja üleslaadimine (arutlus, kodus). Õpilaste mx arv grupis 16.
Kursuse läbiviija	LIIA VIJAND-LIND - Tartu Tamme Gümnaasiumi ajaloo ning arheoloogia õpetaja
Õpetamise aeg	II perioodi valikainete nädalal G1, G2 ja 12. klassis 2024/25 õppeaastal
Kursuse eesmärgid	1) tekitada õpilases huvi mineviku ja selle uurimise vastu; 2) väärtustada ümbritsevat keskkonda ja kultuuripärandit; 3) luua seoseid mineviku ja kaasaja vahel; 4) tuua näiteid erinevate ühiskondade inimeste kommetest, arusaamadest ja religioossetest uskumustest ehk kirjeldada ühiskondade mitmekesisust, ajaloolise empaatia arendamine; 5) näha seoseid ja koostöövõimalusi eri valdkondade vahel.

Kursuse lühikirjeldus	Kursusel käsitletakse laboratoorset arheoloogiat ja arheoloogilisi avastusi, leiukomplekside tõlgendamisvõimalusi, luustiku ja eseme analüüsi, illegaalset arheoloogiat, kultuuripärandit ja selle kaitset. Arheoloogilised välitööd: seire, kaevamised (sh eeltööd ja järeltööd), pärandisäästlikud meetodid, laboratoorne arheoloogia - analüüsid, konserveerimine, esemete hoiutingimused, interdistsiplinaarsus, uurimismeetodid. Eksperimentaararheoloogia. Arheoloogilised avastused, nt Salme muinaslaev. Viikingite arheoloogiline materjal. Ameerika põliskultuurid.
Kursuse õpitulemused	Kursuse lõpus õpilane: 1) teab ja kasutab kursusel käsitletud arheoloogia põhimõisteid õiges kontekstis; 2) õpib tundma allikatest lähtuvaid eripärasid ja kirjeldab eelkõige eseme analüüsi meetodeid; 3) analüüsib inimeste mõju keskkonnale (toob näiteid varasematest tsivilisatsioonidest); 4) tunneb ja kasutab erinevaid allikaid (esemelised, kirjalikud ja suulised) ja infokanaleid; näiteks Muinsuskaitse Ameti koduleht, Tartu Ülikooli Arheoloogia Instituudi koduleht, http://tutulus.ee/muinasesemed/jms 5) tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade mitmekesisust erinevates ühiskondades, näiteks Aafrika kultuurid, ajalooline empaatia arendamine; 6) oskab kirjeldada esemelite allikate põhjal varasemaid ühiskondi ja õpib esemelite allikate põhjal rekonstrueerima varasemaid ühiskondi (nt viikingid)
Hindamine	Hindamise eesmärk on anda tagasisidet ja suunata ning toetada õpilast õppima, täiendama oma teadmisi ja oskuseid. Hindamismeetodid: 1) Rühmatöö: „Arheoloogilised uurimismeetodid“ 2) Paaristöö. Arheoloogiaalased mõisted, arheoloogia väli- ja kameraaltööd, inspeksioon ja õppekäik. 3) Rühmatöö: „Ameerika põliskultuurid“ 3) Iseseisev töö: töölehe täitmine 4) Iseseisev töö: eseme analüüs ja ettekanne arheoloogilisest leiust 5) Iseseisev töö: arheoloogiateemaline essee Iseseisvad tööd tuleb saata õpetaja meilile. Õpilasel on kohustus sooritada kõik eelpool nimetatud tööd. Kui õpilane on puudunud või sooritanud töö mitterahuldavalt, tuleb töö uuesti sooritada. Kui õpilane on puudunud rohkem kui 50% tundidest, pole võimalik ainekursust arvestada.

Õppematerjalid	Arheoloogia töölehed. Õpetaja tehtud esitlused. Videomaterjal. Arheoloogiaajakiri Tutulus Ajakiri: „Arheoloogilised välitööd Eestis“ Kriiska jt. Muinasesemed.1999, Tartu http://tutulus.ee/muinasesemed Muinsuskaitseameti kodulehekül: http://www.muinas.ee
Kirjandus (soovituslik kirjandus)	Arheoloogiaajakiri Tutulus
Kursuse väljund	Emakeele eksamikirjandi osas annab heade näidete pagasi. Eesti ajaloo I kursuse arheoloogilise materjali parem mõistmine. Reisimisel kultuuriteadlikkuse tõstmine ja erinevate kultuurikihistuste nägemine